

Cultura popular, fes el pas!

Publicat per [Interacció](#) [1] el 25/02/2020 - 12:32

[Núria Roca](#) [2]. «Les dones a la cultura popular: Aproximació al paper de la dona a la cultura popular catalana». [Canemàs. Revista de pensament associatiu](#) [3] Núm. 18 (2019) p. 51-77

De l'actuació d'avui en depèn l'evolució de la colla. Si tot surt bé aquest serà el primer castell de gamma alta descarregat. Tothom pren posicions i la gent de la plaça s'afegeix a la pinya, contagiada per l'emoció continguda que es respira a l'ambient. El folre s'aixeca sense problemes, i la tensió va en augment a mesura que els terços, els quarts i els quints s'apropen al cel. Arriba el torn de la canalla; primer els dosos, seguits per l'acotxador. Damunt seu, l'enxaneta aixeca la mà al so de les gralles, que ressonen per tota la plaça. L'eufòria arriba uns segons més tard, quan el castell ja es dona per descarregat. Grans, joves, petits, homes, dones comparteixen la seva alegria. **Totes i tots han estat participants de l'èxit aconseguit.**

Tanmateix, només cal mirar una mica enrere per adonar-nos que aquest moment de celebració compartida no hauria estat exactament així. De fet, és ben sabut que antigament les colles castelleres estaven formades exclusivament per homes. La dona no va començar a tenir-hi un paper rellevant fins als anys 80 del segle XX, després de més de dos-cents anys d'història. Ara bé, cal remarcar de la mateixa manera que, a partir d'aleshores, **els castells es van convertir en l'expressió popular que més involucrada en la incorporació de la dona.**

Foto: Castellers de Vilafranca, Esparreguera i Santpedor

L'estudi «[Les dones a la cultura popular: Aproximació al paper de la dona a la cultura popular catalana](#) [4]» pren el cas del castells com un dels exemples per mostrar com en les darreres dècades s'ha començat a treballar des de l'àmbit de la cultura popular per garantir l'accés igualitari entre homes i dones. Tanmateix, i segons manifesta Núria Roca, l'autora, **a dia d'avui no es pot considerar ni molt menys que s'hagi assolit l'equitat dins l'associacionisme cultural català:**

Tot i que les dones participen més en associacions d'àmbit cultural, en el si de la cultura popular no existeix una homogeneïtat pel que fa a la participació d'homes i dones, sinó que existeix una segregació o una especialització segons gènere a cadascuna de les expressions culturals.

Aquest estudi, juntament amb d'altres com ara el de "[Cultura Festiva, política local y hegemonia social](#) [5]" publicat a [Interacció](#) [6], reivindiquen que cal seguir treballant per aconseguir una cultura popular plenament inclusiva i adaptada als nous temps.

Només un 26,8% de dones formen part de les juntes directives i un 20,9% són presidentes de les entitats.

A l'inici, s'hi inclou una aproximació teòrica al concepte de gènere, seguida per una presentació del concepte de treball entès com a classificador de grups socials i com a generador de desigualtats i de drets socials. Amb aquesta mirada àmplia, Roca ens fa notar l'existència de certs patrons que es repeteixen tant en l'àmbit laboral com en l'associatiu. **De la mateixa manera que la dona se sol associar al treball de tipus reproductiu** (treball domèstic i de cures que té lloc a l'espai privat), **també té certa tendència a relacionar-se amb associacions dedicades a la salut, l'àmbit social, l'educació del lleure i la cultura.** En contraposició, **l'home s'ha vinculat**

tradicionalment amb el treball de tipus productiu (aquell que es desenvolupa a l'espai públic i que és socialment reconegut i remunerat) **i amb associacions esportives, veïnals, empresarials, i de caràcter polític.**

En els últims anys, les dones s'han incorporat a les Baixades de Falles dels Pirineus, als Balls de Diables d'alguns pobles de l'Alt Penedès i a les Maianes de Girona

Foto: Baixada de Falles a la Pobla de Segur

Ara bé, si en l'àmbit del treball els experts parlen del concepte de la **doble presència**, Roca es decanta pel de **triple presència-absència**. Aquest terme, proposat per les sociòlogues Marina Sagastizabal i Matxalen Legarreta, parteix d'una concepció àmplia del que s'entén per treball i pretén donar resposta a dues necessitats:

- Incorporar el treball domèstic no remunerat, el voluntariat i la participació sociopolítica al concepte de doble presència
- Introduir la dimensió subjectiva al concepte de càrrega total de treball.

Com a observació final, Roca fa notar que **la lluita per la inclusió de les dones a les festes tradicionals ha estat molt poc tractada pels moviments feministes**. El que és pitjor, lamenta, és que els pocs casos que hi ha hagut, lamenta, s'han entès com un atac directe a les tradicions.

Malauradament, **de pretextos per seguir vetant l'accés i la participació igualitària entre homes i dones en el marc de l'associacionisme cultural encara n'hi ha molts**, constata Roca valent-se dels estudis de la sociòloga Margaret Fullen. **Com revertir aquesta situació?** Nuria Roca ho té clar i així ho manifesta a les últimes línies de l'estudi:

El primer que cal saber és com s'estructura, com funciona i com s'organitza, i és a partir d'aquí que es poden prendre mesures, a través d'implementar diverses estratègies de participació o elaborant polítiques socials correctores de desigualtats, amb l'objectiu final de transformar aquesta realitat social de la cultura popular catalana i fer-la més igualitària i més justa en tots els sentits.

Per a més informació, podeu consultar l'estudi complet a [Canemàs. Revista de pensament associatiu](#) [3], disponible al [Centre d'Informació i Documentació](#) [7]

[Inicieu sessió](#) [8] o [registreu-vos](#) [9] per a enviar comentaris

Etiquetes: inclusió cultural

Etiquetes: desigualtats culturals

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: cultura popular

- [10]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2020/cultura-popular-fes-pas>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] https://twitter.com/nuria_roca

[3] <https://www.ens.cat/canemas>

[4] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=46310&query_desc=kw%2Cwrdl%3A%20Les%20dones%20a%20la%20cultura%20popular%3A%20Aproximaci%C3%B3%20al%20paper%20de%20la%20dona%20a%20la%20cultura%20popular%20catalana

[5] <https://recyt.fecyt.es/index.php/res/article/view/66948>

[6] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2019/cultura-festiva>

[7] <https://www.diba.cat/web/cerc/cidoc>

[8] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2019/patrimoni-marca-ciutat>

[9] <https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[10] <https://interaccio.diba.cat/node/8235>